

Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Stargardzie
z dnia r.

w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Stargard na lata 2019-2021”

Zgodnie z art. 87 ust.5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie Prezydenta Miasta za lata 2019-2021 z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Stargard na lata 2017-2021”, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Stargard.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Opinia Nr 118/2022
Do projektu uchwały zastrzeżeń
od wotowania
RADCA PRAWNY
mgr Marcin Łaskiewicz

UZASADNIENIE

Prezydent Miasta jest zobowiązany w świetle art.87 ust.5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840) przedłożyć Radzie Miejskiej co dwa lata sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, który przyjęty został Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXXIX/427/2018 w Stargardzie z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Stargard na lata 2017-2021”.

Z up. Prezydenta Miasta

Piotr Mync
Z-ca Prezydenta Miasta

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Stargardzie
z dnia

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI
NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA STARGARD
NA LATA 2017-2021
ZA OKRES 3 LAT (2019 -2021)**

Stargard, październik 2022 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2017 – 2021 dla Miasta Stargard przyjęto uchwałą Nr XXXIX/427/2018 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 27 lutego 2018 roku (Dz. Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego poz. Nr 1396 z dn. 27.III.2018 r.).

Na podstawie art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tj. Dz.U.2018 poz. 2067, z późn. zm.) przygotowanie i realizacja programu opieki nad zabytkami, należy do ustawowych obowiązków samorządu gminnego. Gminny program sporządza się na okres 4 lat Prezydent Miasta. Program podlega uchwaleniu przez Radę Miejską, po uprzednim zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Uchwalony program podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na Prezydenta Miasta obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami i przedstawiania go do akceptacji organowi stanowiącemu.

Cele gminnego programu opieki nad zabytkami zdefiniowano w ustawie z dn. 23 lipca 2003 r. :

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Poniżej wskazano stopień realizacji (za okres trzech lat) celów i wybranych przez samorząd zadań.

CELE PERSPEKTYWICZNE – CELE OPERACYJNE – ZADANIA

CEL PERSPEKTYWICZNY 1. UTRZYMANIE I WYEKSPONOWANIE ZACHOWANYCH ZASOBÓW I STRUKTURY KRAJOBRAZU KULTUROWEGO		
Cele operacyjne	Zadania na lata 2017-2021	Stan realizacji za lata 2019-2021
1. Budowa gminnego systemu ochrony i opieki nad zabytkami oraz kształtowania krajobrazu kulturowego	Prowadzenie i aktualizacja gminnej ewidencji zabytków (sporządzona w 2010, zaktualizowana w 2016).	<p>Obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków nakłada art. 22 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Prezydent Miasta prowadzi GEZ w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu miasta. W GEZ powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez prezydenta miasta w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Gminna Ewidencja Zabytków dla Miasta Stargard ma charakter zbioru otwartego, przyjęta została Zarządzeniem Prezydenta Miasta Stargard Nr 371/2012 z dnia 19 września 2012 r. i uzgodniona przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dnia 24 stycznia 2013 r. W 2015 r. przeprowadzono weryfikację terenową zabytków ujętych w GEZ z terenu miasta Stargard. W jej efekcie uzyskano w dniu 1 lutego 2016 r. kolejne uzgodnienia z WKZ. W skład GEZ miasta Stargard wchodzi 774 obiektów, w tym: 37 wpisane do rejestru zabytków. Dodatkowo w rejestrze zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków ujętych jest 110 stanowisk archeologicznych.</p> <p>Wykaz obiektów ujętych w GEZ stanowi załącznik do Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Stargard.</p>

		<p>Kolejną weryfikację terenową wraz ze sporządzeniem dokumentacji fotograficznej przeprowadzono w latach 2020 i 2021. W jej wyniku wytypowano obiekty nieistniejące oraz te, które utraciły wartości zabytkowe. Prezydent Miasta Stargard wystąpił w 2022 r. do WKZ w Szczecinie o stosowne uzgodnienia.</p> <p>W 2021 r. Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie zaktualizowało wykazy obiektów objętych ochroną konserwatorską w tym chronione prawem stanowiska archeologiczne na potrzeby aktualizacji Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Stargard.</p>
	Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	<p>Plany uchwalone w 2019 roku:</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu cmentarza w rejonie ulicy Spokojnej, przyjęty uchwałą Nr III/43/2019 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 29 stycznia 2019 r.</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie ulic: Powstańców Warszawy, Szarych Szeregów, Władysława Broniewskiego, przyjęty uchwałą Nr V/69/2019 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 26 marca 2019 r.</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie Placu Wolności, przyjęty uchwałą Nr XII/145/2019 Rady Miejskiej</p>

		<p>w Stargardzie z dnia 26 listopada 2019 r.</p> <p>Plany uchwalone w 2020 roku:</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie ulic: Racławickiej, Podchorążych, Tadeusza Kościuszki, przyjęty uchwałą Nr XIX/214/2020 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 25 sierpnia 2020 r.</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie ulic: Składowej, Usługowej, przyjęty uchwałą Nr XXII/242/2020 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 24 listopada 2020 r.</p> <p>Plany uchwalone w 2021 roku:</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie ulic: Hetmana Stefana Czarnieckiego, Księcia Barnima I, przyjęty uchwałą Nr XXV/279/2021 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 23 lutego 2021 r.</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie ulic: Zakole, Jana Kochanowskiego, Stefana Okrzei, przyjęty uchwałą Nr XXVIII/300/2021 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 25 maja 2021 r.</p> <p>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard dotyczący terenu w rejonie ulic: Stefana Okrzei, Bolesława Limanowskiego, Wojska Polskiego, przyjęty uchwałą Nr XXVIII/299/2021 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 25 maja 2021 r.</p>
--	--	---

		<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard.</p> <p>Obecnie obowiązujące Studium przyjęte zostało uchwałą Nr IX/107/2011 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 30 sierpnia 2011 r., zmienione uchwałą Nr XXVI/301/2013 z dnia 26 lutego 2013 r., uchwałą Nr IV/30/2015 z dnia 3 lutego 2015 r., uchwałą Nr XVI/182/2016 z dnia 23 lutego 2016 r. oraz uchwałą Nr XXXIX/418/2018 z dnia 27 lutego 2018 r. oraz uchwałą Nr XLII/424/2022 z dnia 21 czerwca 2022 r.</p> <p>Studium i miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Stargard uzyskały uzgodnienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.</p>
	Rozszerzenie chronionego wpisem do rejestru zabytków zasobu dziedzictwa kulturowego	<p>W 2019 r. do rejestru zabytków wpisany został teren dawnego cmentarza żydowskiego przy ul. A. Struga nr rej. A-1811 oraz zespół budynków tzw. „Czerwonych Koszar” przy ul. 11 Listopada nr rej. A-1824.</p>
	Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2016-2026 (na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Stargardzie Nr XXXVII/403/2017 z dn. 19.12.2017 r.	<p>W związku z wejściem w życie ustawy o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r. możliwa była kontynuacja założeń lokalnego programu rewitalizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji.</p> <p>GPR umożliwia przy wkładzie własnym pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania; społeczne, gospodarcze, przestrzenne, infrastrukturalne.</p> <p>Na obiekty zabytkowe w ramach działania 9.3. Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich RPO WZ Gmina Miasto Stargard pozyskała środki na dwa projekty: „Stargardzkie Centrum Nauki” oraz</p>

		„Książnica Stargardzka- biblioteka zaangażowana społecznie”.
	Powołanie Miejskiego Konserwatora Zabytków w Stargardzie	<p>Z inicjatywy Prezydenta Miasta Stargard w strukturze Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie miało powstać Biuro Konserwatora Zabytków Miasta Stargard. Obowiązki pełnomocnika do spraw jego organizacji pełnił w okresie od 5 czerwca 2017 r. do 30 września 2018 r. pracownik MAH. W dniu 27 lutego 2018 r. Rada Miejska w Stargardzie jednogłośnie podjęła uchwałę Nr XXXIX/430/2018 r. w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Dyrektora Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie porozumienia o powierzeniu przez Wojewodę Zachodniopomorskiego prowadzenia na obszarze Miasta Stargard niektórych zadań z zakresu właściwości wojewódzkiego konserwatora zabytków. Niestety pomimo wielomiesięcznych starań, Wojewoda nie wyraził woli zawarcia przedmiotowego porozumienia. Stąd też z końcem września 2018 r. pełnomocnik ds. organizacji Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków w Stargardzie zakończył swoją działalność.</p> <p>W dniu 19 listopada 2019 r. Gmina Miasto Stargard zawarła porozumienie w sprawie realizacji przez Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie niektórych zadań dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W ramach porozumienia Muzeum zobowiązane jest do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadzoru, redakcji i niezbędnych korekt kolejnych edycji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Stargard; - realizacji przedmiotowego dokumentu we współpracy z

		<p>podmiotami, instytucjami prowadzącymi na terenie Stargardu działalność obejmującą ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami;</p> <ul style="list-style-type: none"> - sporządzania raz na dwa lata sprawozdania z realizacji GPOnZ; - weryfikowania raz na dwa lata Gminnej Ewidencji Zabytków Stargard. <p>W dniu 8 lipca 2021 r. Gmina Miasto Stargard zawarła kolejne porozumienie w sprawie realizacji przez MAH w Stargardzie niektórych zadań dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz opieki nad miejscami pamięci i pomnikami przy udziale Zarządu Usług Komunalnych i Stargardzkiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.</p> <p>W ramach porozumienia Muzeum zobowiązane jest do zarządzania następującymi obiektami zabytkowymi: Baszta Białogłówka, Baszta Tkaczy, Brama Pyrzycka, Baszta Jeńców, basteje przy ul. Strażniczej, Baszta Morze Czerwone, mury obronne na całej długości, Krzyż Pojednania (dawniej Krzyż Pokutny).</p> <p>W 2021 roku dzięki dotacji przyznanej przez Gminę Miasto Stargard w wysokości 100 000 zł Muzeum zrealizowało następujące zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbiórka zawalonego odcinka muru obronnego przy ul. Klasztornej i zabezpieczenie materiału budowlanego do odbudowy; - naprawa rynien w Bramie Pyrzyckiej; - naprawa schodów w Bramie Pyrzyckiej, a także zabezpieczenie wszystkich otworów przed ptakami oraz wysprzątanie wnętrza i tarasów; - zagospodarowanie otoczenia i wykonanie tablicy informacyjnej przy Krzyżu Pojednania (dawniej Krzyż Pokutny);
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - założenie ksiąg obiektów budowlanych dla wszystkich zabytków zarządzanych przez Muzeum; - zakup drona w celu kontroli stanu zachowania obwarowań, dokumentacji i ich promocji.
	Podniesienie rangi dziedzictwa kulturowego Stargardu	Analiza regulacji prawnych dot. procedur w sprawie aplikowania do wpisu na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO – Kolegiaty pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie.
	Utrzymanie (doskonalenie) poziomu wiedzy o zasadach, formach, metodach opieki nad zabytkami i ochrony zabytków	Spotkanie Opiekunów Pomników Historii, którego organizatorem był Narodowy Instytut Dziedzictwa: 2019 Krasieczyn, Kalwaria Pałacowska.
2. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	Monitoring stanu zachowania zabytków w zasobach komunalnych (w rejestrze i w ewidencji) z zastosowaniem komputerowej bazy danych	1. Monitoring stanu zabytków w zasobie (w rejestrze i ewidencji). 2. Budowa komputerowej bazy danych w oparciu o istniejącą i zaktualizowaną w GEZ (aktualizacja w 2016 r. oraz w latach 2020-2021). Działania prowadzone przez MAH w Stargardzie w ramach Porozumienia z Gminą Miastem Stargard z dnia 19 listopada 2019 r.
	Systematyczne remonty zabytkowych obiektów komunalnych	Opis stanu realizacji zadań znajduje się w celu perspektywicznym 2: Funkcjonowanie dziedzictwa kulturowego w procesach aktywizacji społecznej i ekonomicznej, cel operacyjny 1: zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości.
	Dofinansowywanie z budżetu Gminy Stargard prac remontowo - konserwatorskich przy zabytkach nie	Realizacja uchwały Nr XVI/159/2007 Rady Miejskiej w Stargardzie z dnia 18 grudnia 2007 r. 2019 rok

	<p>będących własnością gminy Miasto Stargard</p>	<p>Kościół pw. Ducha Świętego</p> <p>Prace konserwatorskie i restauratorskie dotyczące uszkodzonej konstrukcji południowej zakrystii, koszt zadania: 461.015,28 zł.</p> <p>Kolegiata pw. NMP Królowej Świata: Prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane w ramach projektu pn.: Rozwój zasobów kulturalnych poprzez prace konserwatorsko-restauratorskie w zabytkowej Kolegiacie pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie”, koszt zadania: 38.468 zł.</p> <p>Cerkiew Prawosławna pw. ŚŚ. Ap. Piotra i Pawła: Wykonanie systemu zabezpieczenia przeciwpożarowego, koszt zadania: 120.000 zł.</p> <p>Organistówka gotycka przy Kolegiacie pw. NMP Królowej Świata: Prace remontowe organistówki - wymiana okien (refundacja prac), koszt zadania: 139.002 zł.</p> <p>2020</p> <p>Kolegiata pw. NMP Królowej Świata: Prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane w ramach projektu pn.: Rozwój zasobów kulturalnych poprzez prace konserwatorsko-restauratorskie w zabytkowej Kolegiacie pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie”. Etap I, koszt zadania: - 953.054,21 zł</p> <p>Kościół pw. Ducha Świętego: Prace konserwatorskie i restauratorskie dotyczące uszkodzonej konstrukcji południowej zakrystii, etap I - dokończenie prac, koszt zadania: 74.200 zł.</p>
--	--	---

		<p>2021</p> <p>Cerkiew Prawosławna pw. ŚŚ. Ap. Piotra i Pawła: Prace konserwatorskie i restauratorskie przy dachu cerkwi, koszt zadania: 334.000 zł.</p> <p>Kolegiata pw. NMP Królowej Świata: Prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane w ramach projektu pn.: Rozwój zasobów kulturalnych poprzez prace konserwatorsko-restauratorskie w zabytkowej Kolegiacie pw. NMP Królowej Świata w Stargardzie”, z podziałem na zadania: - wkład własny w projekcie - 594.731,00 zł;</p> <p>Konieczne roboty dodatkowe: - remont, przebudowa wieży północnej kolegiaty oraz przebudowa prezbiterium; - wykonanie projektu budowlanego; - odtworzenie historycznego miejsca pochówku burmistrza Stargardu Petera Gröninga; - całkowita renowacja dwóch witraży z 1910 r. : "Boże Narodzenie", "Pokłon Trzech Króli" - 405.269,00 zł</p> <p>Całkowity koszt zadania: 1.000.000 zł.</p>
	Opracowanie systemu rekompensat i ulg dla posiadaczy zabytkowych obiektów podejmujących prace remontowo-konserwatorskie	Nie realizowano.
	Oznakowanie obiektów zabytkowych objętych ochroną prawną Znak Konwencji Haskiej	Nie zrealizowano.

	Zabezpieczenie p.poż. i antywłamaniowe kościołów na terenie miasta	Dofinansowanie montażu instalacji przeciwpożarowej i antywłamaniowej kościołów na wniosek zainteresowanych w ramach uchwały Rady Miejskiej Nr XVI/159/2007 z dnia 18 grudnia 2007 r.
	Promocja dobrych realizacji prac przy zabytkach (kontynuacja)	Realizacja uchwały Nr XXXI/350/09 Rady Miejskiej z dnia 26 maja 2009 r. dotyczącej ustanowienie nagrody Prezydenta Miasta Stargard dla stargardzkich artystów, twórców i animatorów kultury. Kategoria: Działalność na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego. Przyznawany jest także tytuł Mecenasa Kultury. W latach 2019-2021 nie przyznano nagród w tej kategorii.

**CEL PERSPEKTYWICZNY 2.
FUNKCJONOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO
W PROCESACH AKTYWIZACJI SPOŁECZNEJ I EKONOMICZNEJ**

Cele operacyjne	Zadania	Stan realizacji za lata 2019 – 2021
1. Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości	Realizacja zadań Wieloletniego Planu Finansowego Miasta Stargard Strategia Rozwoju Społeczno-gospodarczego dla miasta Stargard do roku 2020	Obszar rewitalizacji obejmujący teren Starego Miasta i Śródmieście: Projekt pn. „Książnica Stargardzka – biblioteka zaangażowana społecznie” uzyskała dofinansowanie ze środków RPO WZ 2014-2020. Całkowita wartość projektu: 8 014 391,49 (wartość dofinansowania 3 384 615,36 zł). Projekt w trakcie realizacji. Zabytkowa kamienica przy ul. Mieszka I 1. Rewitalizacja budynku przy ul. Bolesława Chrobrego 21 w Stargardzie - Stargardzkie Centrum Nauki, budżet zadania 12 944 401 zł (dofinansowanie z RPO WZ – 4 000 000 zł). SCN „Filary” zostało otwarte w 2021 roku.

		<p>Termomodernizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych Gminy Miasta Stargard z udziałem środków z RPO WZ 2014-2020 przez Stargardzkie TBS Sp. z o.o. Całkowity budżet 2 845 838 zł , dofinansowanie z RPO WZ 2 404 848 zł:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2019 r. : ul. S. Czarnieckiego 19 i ul. Bogusława IV 22; - 2020 r.: ul. M. Konopnickiej 8, - 2021 r.: ul. M. Konopnickiej 2, 3 i 10a, b <p>Przebudowa i rozbudowa Pływalni Miejskiej Ośrodka Sportu i Rekreacji OSiR Stargard Sp. z o.o. Budżet 47 770 446 zł , dofinansowanie z RPO WZ 3 081 274 zł. Budynek przy ul. Szczecińskiej 35 został oddany do dyspozycji mieszkańców w 2021 r.</p> <p>2019 Park dworski w Kluczewie: renowacja altany wraz z częściowym odtworzeniem historycznego układu drogowego. Dotacja: 19.862,56 zł ze środków Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego.</p>
	Rozbudowa kulturowych tras turystycznych	<p>W 2020 r. powołano zespół ds. realizacji na terenie miasta Stargard szlaków historyczno-turystycznych upamiętniających przełomowe wydarzenia w historii Polski oraz obiekty, miejsca i postacie znaczące w historii miasta. Szlaki planowane do realizacji to: „Ocalić od zapomnienia” (miejsca, osoby i wydarzenia w historii miasta) oraz „Kamienie milowe” (wydarzenia z historii Polski).</p>
	Budowa produktu turystycznego.: „Stargard -Klejnot Pomorza”;	<p>Współpraca ze stowarzyszeniami na rzecz produktu turystycznego „Stargard – Klejnot Pomorza”. Produkt promowany podczas udziału</p>

		miasta w targach turystycznych pn. Piknik nad Odrą (Szczecin 2019 r.).
	Wspieranie inicjatyw w dziedzinie budowy infrastruktury turystycznej, obsługi turystów w obiektach zabytkowych	<p>Budowa i rozbudowa infrastruktury kajakowej, rowerowej i biegowej.</p> <p>Ścieżki rowerowe będące w zarządzie Gminy Miasta Stargard wybudowane w latach: 2019 r.: 720 m, 2020 r.: 837 m, 2021 r.: 3426 m.</p> <p>W zarządzie Gminy Miasta Stargard jest obecnie 31.929,83 m ścieżek rowerowych. Łączna długość wszystkich ścieżek rowerowych na terenie miasta to 43 580 m.</p>
	Rozbudowa systemu informacji turystycznej (kontynuacja działań)	<p>Uzupełnienie istniejącego systemu informacji wizualnej: tablice informacyjne dotyczące historii i walorów zabytków tj. tablica przy krzyżu pojednania (dawniej krzyż pokutny) zrealizowana w 2021 r.</p> <p>Przewodniki po zabytkach Stargardu, w tym w formie bezpłatnej udostępniane w Centrum Informacji Turystycznej i na targach turystycznych.</p>
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji turystycznej i gospodarczej w oparciu o zabytki Miasta Stargard (kontynuacja działań)	<p>Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie aktywizacji turystycznej i gospodarczej w oparciu o zabytki Miasta Stargard- Towarzystwo Przyjaciół Stargardu, Stargardzka Organizacja Turystyczna, PTTK O. Stargard i O. Kolejowy, Stowarzyszenie „WIR” Wiejska Inicjatywa Rozwoju, Towarzystwo Stargardzka Kolej Dojazdowa.</p>

	Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej w zabytkowych obiektach – doradztwo, promocja	Zamieszczenie na stronie internetowej www.stargard.eu materiałów promocyjnych dot. inicjatyw organizacji, stowarzyszeń, osób prywatnych.
3. Stworzenie warunków finansowych i organizacyjnych do opieki nad dziedzictwem kulturowym	Podniesienie poziomu wiedzy społecznej o możliwościach pozyskania i efektywnego wykorzystaniu dotacji z różnych programów (kontynuacja działań)	Przygotowanie informatora dla właścicieli zabytków o możliwościach dofinansowania przy współpracy ze specjalistami zewnętrznymi tj. Wojewódzki Konserwator Zabytków, Biuro Dokumentacji Zabytków.
	Dofinansowywanie prac przy zabytkach z budżetu Miasta Stargard	Ustalenie środków finansowych w budżecie na dotacje na prace przy zabytkach w związku z realizacją uchwały Nr XVI/159/2007 Rady Miejskiej z dnia 18 grudnia 2007 r. – na bieżąco.
CEL PERSPEKTYWICZNY 3. POWSTANIE ŚWIADOMYCH WIĘZI LOKALNYCH SPOŁECZNOŚCI Z DZIEDZICTWEM KULTUROWYM I POTRZEBY JEGO ZACHOWANIA		
1. Budowa świadomych więzi lokalnych społeczności z dziedzictwem kulturowym i potrzeby jego zachowania	Systematyczna edukacja dzieci i młodzieży nt. walorów dziedzictwa Stargardu. Kontynuacja działań	<p>Miasto Stargard organizuje działania i wspiera przedsięwzięcia edukacyjne związane z tematyką ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W ramach Dni Stargardu – dorocznego święta miasta-organizowane są przez MAH Dni Historyczne.</p> <p>2019 Dni Historyczne. MAH przygotowało dla stargardzian ofertę pn. „Odkryj Stargard z Muzeum”. Oferta polegała na wspólnym poznawaniu przez stargardzian przy udziale muzealników historii miasta, niekiedy w miejscach na co dzień niedostępnych dla osób z zewnątrz. Spacer: po obecnej ulicy Hetmana Stefana Czarnieckiego zatytułowany</p>

		<p>„Majowy początek. Opowieść o jednej ulicy”. I Quiz Gryfa.</p> <p>2021 Dni Historyczne. MAH przetłumaczyło pierwszy stargardzki przewodnik po mieście z 1900 r. W 2021 roku powstała pierwsza przetłumaczona część. W efekcie zorganizowano pieszą wycieczkę pt.: „Stargard A. D. 1900 oczyma komisarza policji i autora przewodnika po mieście Otto Zucka. Część 1: Planty”.</p> <p>Muzeum organizuje szereg działań edukacyjnych (lekcje muzealne, prelekcje, wykłady, konkursy, wystawy) skierowanych do szerokiego grona odbiorców. Działania te mają na celu budowę świadomości znaczenia dziedzictwa kulturowego wśród mieszkańców. Stargardzkie szkoły organizują od lat konkursy wiedzy o Stargardzie pn. Międzyszkolny konkurs wiedzy o Stargardzie „Stargard wczoraj i dziś”.</p>
	<p>Popularyzatorskie działania wizualne: organizowanie (w siedzibie Muzeum, Książnicy, SCK, MDK, wystaw, pokazów na temat historii regionu, dawnego i dzisiejszego krajobrazu kulturowego, zabytków - kontynuacja działań</p>	<p>Od 2008 r. w Parku Chrobrego organizowane są wystawy plenerowe.</p> <p>2019 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Spójnia – 70 lat koszykówki w Stargardzie, Wystawa przygotowana przez : Spójnia Stargard Sportowa Spółka Akcyjna we współpracy z MAH; -Historie torem pisane (Dzień Pionierów Stargardu), MAH. <p>2020 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Miasto Stargardzian. 30. lat samorządu miejskiego. Zmieniające się miasto (przy ul. kard. S. Wyszyńskiego),

		<p>-Losy (nie)równoległe. W 80. rocznicę lutowych deportacji Żydów z niemieckiego Stargardu i Polaków z Kresów Wschodnich", MAH</p> <p>-Stargard. Narodziny nowego miasta. W 75. lecie Polskiego Pomorza Zachodniego (przy ul. kard. S. Wyszyńskiego).</p> <p>-Błękitni pionierzy. Pierwsze lata najstarszego klubu sportowego na Pomorzu Zachodnim.</p> <p>2021 r.:</p> <p>-Wieści z „Wieści”. MAH;</p> <p>-Czas „Niezależności”. MAH.</p>
	Promocja znaczenia Ziemi Stargardzkiej dla nauki o Pomorzu (historii, architektury, sztuki i innych dziedzin) i istniejącego już dorobku naukowego – kontynuacja działań	Kontynuacja wydawania periodyku pn. „Stargardia”, rocznika MAH w Stargardzie poświęconego przeszłości i kulturze Pomorza oraz innych ziem nadbałtyckich (dotąd wydano 13 tomów) oraz serii: „Archeologia Stargardu”; konferencje naukowe (Muzeum).
	Bieżące uzupełnianie księgozbioru Książnicy Stargardzkiej i Muzeum o publikacje nt. historii i zabytków Pomorza Zachodniego	<p>Instytucje systematycznie uzupełniają zbiory o publikacje dotyczące historii miasta.</p> <p>Książnica Stargardzka opracowuje na bieżąco bibliografię powiatu stargardzkiego (kartoteka wycinków prasowych).</p>
2. Promocja dziedzictwa kulturowego gminy	Zwiększenie wysokości środków z budżetu gminy przeznaczonych na promocję dziedzictwa kulturowego (Pomnik Historii, lista UNESCO)	Zadanie realizowane poprzez rozbudowę strony internetowej miasta, udział w Europejskich/ Zachodniopomorskich Dniach Dziedzictwa, organizowanie kulturalnych imprez promujących dziedzictwo w skali lokalnej i ponadlokalnej.
	Promocja dziedzictwa kulturowego poprzez wydawnictwa (kontynuacja)	<p>2019 MAH</p> <p>ARCHEOLOGIA STARGARDU. T.4. Wojna trzydziestoletnia.</p>

		<p>Pożar miasta w dniu 7 października 1635. Praca zbiorowa pod red. M. Majewskiego. Poznań-Stargard 2019.</p> <p>ARCHEOLOGIA STARGARDU. T.5. Badania kwartału IX. Najstarsze ślady osadnictwa. Praca zbiorowa pod red. M. Majewskiego. Poznań-Stargard 2019.</p> <p>DAWNO TEMU NA BUDOWIE. Zeszyt Edukacji Muzealnej. Autor: Marcin Burdziej. Stargard 2019</p> <p>NEKROPOLIA DWÓCH WOJEN ŚWIATOWYCH. Międzynarodowy Cmentarz Wojenny w Stargardzie (dawny Russenfriedhof). Autorka: Joanna Aniszewska. Szczecin 2019. Wydawca: Instytut Pamięci Narodowej.</p> <p>STARGARDIA. Rocznik Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie poświęcony przeszłości i kulturze Pomorza oraz innych ziem nadbałtyckich. T.XIII (2018) Stargard 2019.</p> <p>2020 MAH</p> <p>„DO SZEWSKIEJ PASJI DOPROWADZENI... Stargardzki kwartał XXVIII w świetle badań archeologicznych”. jest kontynuacją serii Badania archeologiczne Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie. Autorzy: Iwona Wojciechowska, Mateusz Szeremeta. Stargard 2020.</p> <p>STARGARDZKIE STAROŻYTNOŚCI 2.0. Katalog wystawy. Autorzy: Karolina Bucka, Mateusz Szeremeta,</p>
--	--	---

		<p>Iwona Wojciechowska. Stargard 2020.</p> <p>2021 Książnica Stargardzka</p> <p>„Bibliotekarz zachodniopomorski” nr 3 (166) /2020. Szczecin 2021.</p> <p>Numer poświęcony stargardzkiej bibliotece i stargardianom.</p> <p>BIBLIOTHECA REDIVIVA. XVI-wieczne druki z dawnych bibliotek Stargardu. Autorzy: Michał Spandowski, Agata Michalska. Szczecin 2021.</p>
	Ochrona i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego – promowanie postaci historycznych	<p>W 2017 roku Rada Miejska w Stargardzie zniósła lokalne święto 5 marca, rocznicę wyzwolenia miasta przez Armię Czerwoną. Ustanowiono 12 maja Dniem Pionierów Stargardu. Z tej okazji organizowane są festyny, wystawy, gry miejskie etc. Na Rynku Staromiejskim stanęła rzeźba Kolejarza Pioniera Stargardu.</p> <p>12 maja 2019 r. odbył się po raz trzeci Dzień Pionierów Stargardu. Program obchodów tego święta składał się z 4 części: historycznej, koncertowej, sportowej i literackiej. MAH w Stargardzie organizowało część historyczną. Kontynuowano rozpoczętą w 2018 r. akcję „Muzeum szuka pionierów. Przyjdź, przypomnij, opowiedz...”. Mieszkańcy mogli porozmawiać z muzealnikami opowiedzieć swoją historię, pokazać dokumenty lub fotografie rodzinne. Materiały te poszerzyły zasoby Archiwum Pamięci Świadków i Świadectw Historii. W Parku Bolesława Chrobrego można było oglądać przygotowaną na tę okoliczność</p>

		<p>wystawę plenerową „Historie torem pisane”.</p> <p>Rada Miejska w Stargardzie podjęła szereg uchwał w sprawie nadania nazw ulicom, placom i obiektom w mieście: w 2019 r.: Rondo ZNTK (Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego), Rondo Kolejarzy Stargardu, ul. Heleny Żybułowskiej (wiceburmistrz Stargardu w l.1945-1946); w 2020 r.: Rondo Saperów Stargardzkich, ul. Kępa (nazwa historyczna przedmieścia Stargardu).</p>
	<p>Współpraca ze środowiskami naukowymi – inicjowanie i wspieranie budowy i realizacji programów badawczych nad dziedzictwem kulturowym (archeologicznych, architektonicznych, historycznych, sztuk pięknych)</p>	<p>MAH 2019 (wybór):</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ogólnopolska konferencja zorganizowana z okazji 20.lecia Oddziału Zachodniopomorskiego Stowarzyszenia Muzealników Polskich: Lokalność – Regionalność – Narodowość (Muzeum Narodowe w Szczecinie); -Polsko-niemiecka konferencja „Przeszłość i teraźniejszość Pomorza”. Koło Pomorskich Powiatów i Miast (Ośrodek Konferencyjno-Edukacyjny Uniwersytetu Szczecińskiego w Kulicach); -Konferencja: Cmentarz – dziedzictwo materialne i duchowe, Instytut Nauk o Kulturze UMCS w Lublinie oraz Stowarzyszenie „Studnia Pamięci”; - Ogólnopolska konferencja „Miejsca po niemieckich obozach jenieckich w Polsce. Zapomniane czy odkrywane?”. Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu;

		<p>-Konferencja naukowa: „Gothenburg Ceramics 2019”, Göteborg/Szwecja.</p> <p>„52. Internationales Keramik- Symposium des Arbeitskreises für Keramikforschung bei der Stiftung „Fürst-Pückler-Park Bad Muskau”, Bad Muskau / Niemcy;</p> <p>-Konferencja: „Rola muzeów w kształtowaniu tożsamości regionalnej”, Instytut Zachodni w Poznaniu;</p> <p>-Konferencja zorganizowana na 100-lecie archeologii na Uniwersytecie Warszawskim pt.: „Przeszłość ma przyszłość!/ The Past Has a Future! –Sesja: Bogactwo i jego przejawy w świecie średniowiecza”.</p> <p>2020 Konferencja naukowa pt. „Trudne dziedzictwo”. Organizatorzy: Stowarzyszenie Muzealników Polskich, Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, Muzeum Wojska w Białymstoku, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, Muzeum w Suwałkach oraz Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu.</p> <p>PROJEKTY MAH: 2019 -VI etap projektu pod nazwą: „Adaptacja pomieszczeń gospodarczych budynku szkolnego na magazyn muzealny zabytków archeologicznych MAH w Stargardzie. Cz. 6”- projekt dofinansowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach priorytetu: Rozwój infrastruktury</p>
--	--	---

		<p>kultury/Infrastruktura kultury. Koszt zadania: 232 360,11 zł.</p> <p>-W grudniu 2019 r. zakończony został projekt pt. „Archeologia Stargardu t. 4. Wojna trzydziestoletnia: pożar miasta w dniu 7 października 1635 r.”, na który został złożony wniosek w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, priorytet „Ochrona zabytków archeologicznych 2019”. Projekt obejmował opracowanie artykułów, przeprowadzenie specjalistycznych analiz oraz druk materiałów z badań wykopaliskowych;</p> <p>-W grudniu 2019 r. zakończony został projekt pt. „Archeologia Stargardu t. 5.1. Badania kwartału IX: Najstarsze ślady osadnictwa”, na który został złożony wniosek w ramach programu MKiDN, priorytet „Ochrona zabytków archeologicznych 2019”. Projekt obejmował opracowanie artykułów, przeprowadzenie specjalistycznych analiz oraz druk materiałów z badań wykopaliskowych.</p> <p>2020</p> <p>- VII etap projektu pn. „Adaptacja pomieszczeń gospodarczych budynku szkolnego na magazyn muzealny zabytków archeologicznych”. Projekt dofinansowany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach priorytetu: „Rozwój infrastruktury kultury/Infrastruktura kultury”. Zadanie polegało na wykonaniu prac budowlanych wewnątrz i na zewnątrz budynku oraz zakup wyposażenia do pomieszczeń:</p>
--	--	---

		<p>biurowych, opracowywania zabytków oraz wstępnego oczyszczania zabytków. Głównym celem tego etapu było dokończenie inwestycji prowadzonej przez muzeum od 2014 r. Koszt zadania: 301 480,09 zł</p> <p>- Projekt pn. „Wykonanie prac inwentaryzacyjnych oraz wstępnego rozpoznania sarkofagów i szczątków pochówków zachowanych w krypcie kościoła filialnego pw. św. Marii Teresy Ledóchowskiej położonego w miejscowości Białowas, gm. Barwice”. Zrealizowany przez MAH na zlecenie Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie.</p> <p>2021</p> <p>W grudniu 2021 r. został zakończony projekt pt. „Zakup wyposażenia (sprzętu specjalistycznego) do pracowni w magazynie archeologicznym” w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, priorytet „Infrastruktura kultury” z Departamentu Szkolnictwa Artystycznego i Edukacji Kulturalnej. Projekt obejmował zakup sprzętu specjalistycznego w postaci: skanera 3D z dodatkową baterią oraz oprogramowaniem, Spektrometru X-MET8000 Expert Alloy Plus Package oraz sprzętu do fotografii i zymiarowania obiektów (cyrkiel kabłąkowy i suwak Martina). Koszt zadania: 268 964,80 zł.</p> <p>- BADANIA ARCHEOLOGICZNE</p>
--	--	--

		<p>2019</p> <p>-Konferencja prasowa poświęcona planowanym badaniom grobów burmistrza Stargardu Petera Gröninga (1561-1531) i jego małżonki Margarety Friedrichs (zm. 1628), którzy zostali pochowani w farze Mariackiej. Główne prace przeprowadzono w okresie lipiec-sierpień 2019 r. Badania te zostały rozszerzone o pochówki w kolejnych kaplicach.</p> <p>2020</p> <p>Od 7 września do 13 listopada przeprowadzono sondażowe badania archeologiczne w związku z pracami projektowymi przy odbudowie oficyny za kamienicą nr 3 przy Rynku Staromiejskim. Wykonano dwa sondaże. Pierwszy sondaż zlokalizowano bliżej kamienicy nr 4 przy S ścianie oficyny. W trakcie eksploracji natrafiono w tym miejscu na cmentarz przykościelny. Zarejestrowano tu 73 pochówki, zarówno dziecięce jak i osób dorosłych. Drugi sondaż zlokalizowano przy E ścianie oficyny, zamierzeniem było sprawdzenie posadowienia fundamentów oficyny. W trakcie badań natrafiono na część zasypanej piwnicy z kolebką, która była przedłużeniem pomieszczenia mieszczącego się pod oficyną.</p> <p>-Od 12 stycznia do 16 czerwca kontynuowano prace archeologiczne w Kolegiacie NMP Królowej Świata tym razem w kaplicy Mildenitzów.</p>
	Rozbudowa sieci muzealnej – w tym	Opis stanu realizacji zadania w celu perspektywicznym 3: Powstanie świadomych więzi

	popieranie inicjatyw prywatnych	lokalnych społeczności z dziedzictwem kulturowym i potrzeby jego zachowania, cel operacyjny 1: Budowa świadomych więzi lokalnych społeczności z dziedzictwem kulturowym i potrzeby jego zachowania, zadanie: Popularyzatorskie działania wizualne.
	Organizacja wydarzeń o znaczeniu krajowym Organizacja dorocznych obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa na obszarze miasta (kontynuacja)	<p>Udział w obchodach Europejskich Dni Dziedzictwa na obszarze miasta (wrzesień - każdego roku).</p> <p>2019</p> <p>Objazd studyjny. „Żelaznym traktem po powiecie stargardzkim” Trasa: Stargard: dworzec PKP, warsztaty kolejowe dawne ZNTK, tam m.in. zwiedzono parowóz PT-47, dworzec Kolei Wąskotorowej; Żarowo-most kolei wąskotorowej nad Iną, następnie przejazd Berlinką do Ińska, gdzie zwiedzono izbę pamięci kolejki wąskotorowej na dworcu kolei wąskotorowej, wieżę widokową nad brzegiem jeziora Ińsko. Organizator: Powiat Stargardzki, współorganizator: MAH.</p> <p>Pozostałe wydarzenia: MAH:</p> <p>Spektakl „Szepty starej kamienicy”(kamienica przy ul. B. Limanowskiego 26).</p> <p>Wykład „Peter Groening i jego droga do wielkości”(Kolegiata NMP Królowej Świata).</p> <p>Wykład „Tu stacja Stargard, witamy podróżnych...”(dworzec kolejowy).</p> <p>Rajd pieszy: Kluczewo – Burzykowo – Słotnica –</p>

		<p>Kluczewo (tereny dawnego lotniska wojskowego).</p> <p>2020</p> <p>Wycieczka piesza: "Sacrum non profanum. Wielowyznaniowy Stargard" (cerkiew prawosławna, kościół św. Jana, cerkiew greckokatolicka, zbór zielonoświątkowy). Organizator: Powiat Stargardzki. Współorganizator: MAH.</p> <p>Pozostałe wydarzenia MAH:</p> <p>„W perspektywie genealogicznej...” – cykl postów na Facebooku MAH.</p> <p>„Korowód przedmiotów” – wirtualna wystawa archeologiczna.</p> <p>Kamienica przy ul. Bydgoskiej 22 – podwórze, „Historie opowiedziane dźwiękiem” – koncerty na kamienicznych podwórkach.</p> <p>2021</p> <p>Wydarzenia MAH:</p> <p>Miniwystawa „Skarbiec”.</p> <p>Warsztaty zmysłowo-sensoryczne (podwórze kamienicy przy ul. B. Limanowskiego 24).</p> <p>Koncert i spotkanie „Dźwięki kamienicy” (miejsce kamienica przy ul. B. Limanowskiego 24).</p> <p>Spacer z przewodnikiem „Skarbce i skarbnicy pamięci”.</p>
--	--	--

		<p>Wydarzenie Książnicy Stargardzkiej:</p> <p>Skarby pamięci z kartoteki Książnicy Stargardzkiej.</p>
--	--	---

**DYREKTOR MUZEUM
ARCHEOLOGICZNO-HISTORYCZNEGO
w Stargardzie**
dr hab. Marcin Majewski

**MUZEUM
ARCHEOLOGICZNO-HISTORYCZNE
w Stargardzie**
Rynek Staromiejowy 4, 73-110 Stargard
tel./fax 91/577 25 66, tel. 91/578 38 35
NIP 854-19-01-658 REGON 000286195